

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1996/77

Karar Sayısı : 1997/64

Karar Günü : 9.10.1997

R.G. Tarih-Sayı :18.06.1998-23376

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Nevşehir Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 11.6.1936 günlü, 3038 sayılı Yasa ile değiştirilen 434. maddesinin ikinci fıkrasının, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Kız kaçırmak ve ırza geçmek suçlarından açılan davanın evlenme nedeniyle tecilinden sonra tarafların boşanmaları üzerine sanık yönünden takibat yenilendiğinden Mahkeme, Türk Ceza Kanunu'nun 434. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırılığı savında bulunmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun itiraz konusu ikinci fıkrasını da içeren 434. maddesi şöyledir :

"Kaçırılan veya alıkonulan kız veya kadın ile maznun veya mahkûmlardan biri arasında evlenme vukuunda koca hakkında hukuku âmme davası ve hüküm verilmiş ise cezanın çektirilmesi tecil olunur.

Müruru zaman haddine kadar erkek tarafından haksız olarak vukua getirilmiş bir sebeple boşanmaya hükmedilirse takibat yenilenir. Evvelce hüküm verilmiş ise ceza çektirilir.

Bu madde hükümleri 414, 415 ve 416 ncı maddeler hakkında da caridir.

Evlenen maznun veya mahkûm hakkında hukuku âmme davasının veya cezanın tecilini müstelzim olan haller fiilde methali olanlar hakkında dava ve cezanın düşmesini müstelzimidir."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Mahkeme'nin iptal istemine dayanak yaptığı Anayasa maddeleri şunlardır :

1- "MADDE 2.- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

2- "MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Haşım KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Lütfi F. TUNCEL ve Fulya KANTARCIOĞLU'nun katılmalarıyla 3.1.1997 günü yapılan ilk inceleme toplantısında; "dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine" oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

İşin esasına ilişkin rapor, başvuru kararı ve ekleri, iptali istenilen yasa kuralı, Anayasa'ya aykırılık savına dayanak yapılan Anayasa kurallarıyla, bunlarla ilgili gerekçeler ve dosyada bulunan tüm belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Mahkeme, Türk Medenî Kanunu'nun 134. maddesinde yapılan değişiklikle boşanma istemi reddedilerek kararın kesinleşmesinden sonra üç yıl içerisinde evlilik birliği yeniden kurulamamışsa eşlerden birinin istemi üzerine boşanmaya karar verilmesine karşın, ceza davası veya cezası tecil edilen sanığın Medeni Yasa gereğince kullanabileceği boşanma davası açma hakkının Türk Ceza Kanunu'nun 434. maddesi hükmü ile önlendiğini bunun da, Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesi ile 10. maddesindeki kanun önünde eşitlik ilkesine aykırılık oluşturduğunu ileri sürmüştür.

434. maddenin birinci fıkrasına göre, kaçırılan veya alıkonulan mağdure ile sanıklardan birinin evlenmesi üzerine dava ya da hüküm verilmişse cezanın çektirilmesi tecil olunacaktır.

Maddenin itiraz konusu ikinci fıkrasında ise koca tarafından zamanaşımı süresi içinde haksız olarak boşanmaya neden olunması durumunda kovuşturmanın yenileneceği ya da hüküm verilmiş ise cezanın çektirileceği öngörülmüştür.

Böylece, sanığın mağdure ile evlenmesi durumunda, aile birliğinin korunması amacıyla devletin cezalandırma yetkisi askıya alınmakta, zamanaşımı süresi içinde erkeğin kusuruyla boşanmaya karar verildiğinde cezalandırma yetkisinin kullanılması söz konusu olmaktadır.

Medeni Yasa'nın 3444 sayılı Yasa ile değişik 134. maddesinin son fıkrasında "Boşanma sebeplerinden herhangi biriyle açılmış bulunan davanın reddine karar verilmesi ve bu kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç yıl geçmesi halinde, her ne sebeple olursa olsun müşterek hayat yeniden kurulamamışsa eşlerden birinin talebi üzerine boşanmaya karar verilir" kuralına yer verilmiş olması Ceza Yasası'nın itiraz konusu 434. maddesinin ikinci fıkrası ile öngörülen kuralın eşit uygulanamayacağı sonucunu doğurmaz. Çünkü, Türk Ceza Kanunu'nun 434. maddesi gereğince, kaçırdığı veya alıkoyduğu kız veya kadın ile evlenmesi nedeniyle davanın veya cezanın teciline karar verilmesinden sonra açılacak davada Medeni Yasa'nın 134.

maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarına dayanılarak boşanmaya hükmedilirken kusur koşulu aranmamaktadır.

Cezalandırma yetkisinin mağdure ile "evlenme" halinde ertelenmesinde ve "boşanma" ile yeniden kamu davasına devam edilmesinde veya cezanın çektirilmesinde suç ve cezalara ilişkin Anayasa'da öngörülen ilkelere aykırı bir yön bulunmadığı gibi kuralın bu eylemi işleyen herkes için getirilmiş olduğu düşünüldüğünde, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılıktan söz edilemez.

Her iki Yasa kuralı, değişik hukuksal durumları düzenleyerek ayrı alanlarda kamu yararını gerçekleştirmeyi amaçladığından eşitlik ilkesi yönünden karşılaştırılamayacakları açıktır.

Bu nedenle, itiraz konusu kural, eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmamaktadır.

Hukuk devleti, tüm işlem ve eylemleri yargı denetimine açık, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı ve sürdürmeyi amaç edinmiş, Anayasa ve hukukun üstün kurallarına bağlı olan devlettir.

Kamu düzeninin korunması için yasama organı, anayasal sınırlar içinde değişik cezalar öngörebilir. Ceza alanında düzenleme yaparken, Anayasa'nın temel ilkelerine ve ceza hukukunun ana kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, toplumda hangi eylemlerin suç sayılıp sayılmayacağı, suç sayılanların hangi tür ve ölçüde yaptırıma bağlanacağı, hangi durum ve davranışların ağırlaştırıcı ya da hafifletici öge olarak kabul edileceği ya da hangi koşullara bağlı olarak davaların ve cezaların erteleneceği yasakoyucunun takdir yetkisi içindedir.

Zamanaşımı süresi içinde kocanın kusuru ile boşanmaya karar verilmesi durumunda, takibatın yenilenmesinde ve daha önce hüküm verilmiş ise cezanın çektirilmesinde, ceza hukukunun temel ilkelerine aykırılık bulunmamaktadır. Bu durumlarda, yasakoyucunun kamu yararı amacını gözeterek cezaya ilişkin takdir yetkisini kullandığı açıktır.

İtiraz konusu kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık oluşturmamaktadır. İstemin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 11.6.1936 günlü, 3038 sayılı Kanun ile değişik 434. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 9.10.1997 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili
Güven DİNÇER

Üye
Selçuk TÜZÜN

Üye
Ahmet N. SEZER

Üye	Üye	Üye
Samia AKBULUT	Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN
Üye	Üye	Üye
Mustafa BUMİN	Sacit ADALI	Lütfi F. TUNCEL
Üye		Üye
Fulya KANTARCIOĞLU		Aysel PEKİNER

AYRI GEREKÇE

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 434. maddesinin birinci fıkrasında, "kaçırılan veya alıkonulan kız veya kadın ile maznun veya mahkumlardan biri arasında evlenme vukuunda koca hakkında hukuku âmme davası ve hüküm verilmiş ise, cezanın çektirilmesi tecil olunur" denilmiş, itiraz konusu ikinci fıkrasında ise "müruru zaman haddine kadar erkek tarafından haksız olarak vukua getirilmiş bir sebeple boşanmaya hükmedilirse takibatın yenileneceği, evvelce hüküm verilmiş ise cezanın çektirileceğine" ilişkin kural düzenlenmiştir.

Mahkeme, Türk Medeni Kanunu'nun 134. maddesinde yapılan değişiklikle, en az bir yıl evlilikten sonra evlilik birliğinin temelinden sarsılması durumunda eşlerin herbirinin boşanma davası açabileceği, bu istem reddedilirse kararın kesinleşmesinden sonra üç yıl geçmesine karşın evlilik birliği kurulamamış ise bu kez açılan davada boşanma kararı verileceğinin öngörüldüğü, Türk Ceza Kanunu'nun 434. maddesinin ikinci fıkrasındaki kuralın Medeni Yasa'da düzenlenen bu tür boşanma davası açmayı önlediğini, bunun da Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesi ile 10. maddesindeki kanun önünde eşitlik ilkesine aykırılık oluşturduğunu ileri sürmüştür.

Türk Ceza Kanunu'nun 434. maddesi kapsamındaki cürümlerin failinin, mağdure ile evlenmesi koşuluyla, toplumun ve bireylerin etik ve moral değerleri korunarak aile birliğinin kurulması amacı güdülmüş, devletin cezalandırma yetkisi askıya alınmıştır. Zamanaşımı süresi içinde erkeğin kusuruyla boşanmaya karar verildiğinde ise kamunun adalet duygusunun zedelenmemesi amacıyla cezalandırma yetkisi kullanılmaktadır.

Hukuk devleti, tüm işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine açık, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı ve sürdürmeyi amaç edinmiş, Anayasa ve hukukun üstün kurallarına bağlılığa özen gösteren devlettir. Hukuk devleti ilkesinin öğeleri arasında yasaların kamu yararına dayanması, kuralların herkes için konulması, kamu düzeninin kurulması ve korunması amacına yönelik bu kurallarda adalet ve hakkaniyet ölçütlerinin de gözönünde tutulması gerekliliği bulunmaktadır.

Hukuk devletinde, Anayasa'nın açık kurallarıyla birlikte, hukukun bilinen temel ve evrensel ilkelerine de uygun davranılması gerekir. Kamu düzeninin korunması, güven ve huzuru bozan eylemlerin etkili bir biçimde önlenmesi için yasama organı, anayasal sınırlar içinde değişik cezalar öngörebilir. Ceza alanında düzenleme yaparken, Anayasa'nın temel ilkelerine ve ceza hukukun ana kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, toplumda belli eylemlerin suç sayılıp sayılmamaları, suç sayılanların hangi tür ve ölçüde yaptırımlarla karşılanmaları gerektiği, hangi durum ve davranışların ağırlaştırıcı ya da hafifletici öge olarak kabul edileceği hususları da yasakoyucunun takdir yetkisi kapsamı içinde olduğu gibi belirli koşullara bağlı olarak cezalandırma yetkisi de ertelenebilir.

Hukuk devleti ilkesi, yasaların kamu yararına dayanması gereğini de içermektedir. Buna göre kamu yararı düşüncesi olmaksızın, diğer bir anlatımla, yalnız özel çıkar veya belli kişilerin yararına olarak herhangi bir yasa kuralı konulamaz.

Zamanaşımı süresi içinde erkek tarafından haksız olarak ortaya çıkarılan bir nedenle boşanmaya karar verilmesi durumunda takibatın yenilenmesinde ve daha önce hüküm verilmiş ise cezanın çektirilmesinde ceza hukukunun temel ilkelerine aykırılık bulunmadığı gibi yasakoyucunun cezaya ilişkin kuralların belirlenmesindeki takdir yetkisini kamu yararı amacını gözeterek kullandığı da açıktır.

Yasakoyucu, evlenme yukarıda belirtilen durumlarda gerçekleştirildiğinde, sanık hakkındaki kamu davasının ertelenmesi ve hüküm verilmiş ise cezanın çektirilmesinin tecil edilmesi kuralını getirirken gözettiği kamu yararını, boşanma durumunda da aksini düzenleyerek gözetmektedir.

İptali istenilen kuralda, Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık bulunmamıştır.

Anayasa'nın 10. maddesindeki "Eşitlik" ilkesiyle hukuksal eşitlik amaçlanmıştır. Bununla kişilere veya kimi topluluklara aynı durumda bulunanlardan daha çok veya daha geniş hak ve yetkiler tanımak yasaklanmaktadır. Eşitlik ilkesi, aynı hukuksal durumda bulunanlara aynı kuralların uygulanmasını gerektirir. Ancak, herkese her zaman aynı kuralların uygulanmayacağı, haklı bir nedene dayanılarak farklı kuralların uygulanması da yasa önünde eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz.

Ceza Yasası'nın 434. maddesi kapsamındaki suç nedeniyle cezalandırılması gereken kişinin, Medeni Yasa'nın 3444 sayılı Yasa ile değişik 134. maddesindeki "boşanma sebeplerinden herhangi biriyle açılmış bulunan davanın reddine karar verilmesi ve bu kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç yıl geçmesi halinde müşterek hayat her ne sebeple olursa olsun yeniden kurulamamışsa eşlerden birinin talebi üzerine boşanmaya karar verilir" yolundaki kuraldan yararlanamayacağı gibi bir varsayımla "eşitlik" ilkesinin zedelendiği sonucu çıkarılamaz.

Cezalandırma yetkisinin mağdure ile "evlenme" halinde ertelenmesinde ve "boşanma" ile yeniden kamu davasına devam edilmesinde veya cezanın çektirilmesinde Anayasa'nın suç ve ceza yönünden koyduğu ilkelere aykırı bir yön bulunmadığı gibi kuralın bu eylemi işleyen herkes için getirilmiş olduğu, kamu düzeninin kurulması ve korunması amacına yönelik bulunduğu da düşünüldüğünde, iptali istenilen kuralın Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığından da söz edilemez.

Esas Sayısı : 1996/77
Karar Sayısı : 1997/64

Mahkemece, itiraz konusu Ceza Yasası'nın 434. maddesinin ikinci fıkrasındaki cezalandırma yetkisinin yeniden kullanılmasıyla, sanığın Medeni Yasa'nın değişik 134. maddesiyle düzenlenen boşanma davası açabilme kuralından yararlanamayacağı, böylece Medeni Yasa kuralının kadın ve erkek yönünden bu nedenle eşit uygulanamayacağı ileri sürülmektedir. Her iki Yasa kuralı, değişik hukuki durumları düzenleyerek ayrı ayrı alanlarda kamu yararını gerçekleştirmeyi amaçladığından bu sonuca ulaşamayacağı da açıktır. Kaldıkı Ceza Yasası'nın itiraz konusu kuralıyla öngörülen koşullar gerçekleştiğinde; Ceza Yasası, aynı durumdaki herkese uygulanacaktır. Böylece Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırılıktan söz edilmesi olanaksızdır.

1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 11.6.1936 günlü, 3038 sayılı Kanun ile değişik 434. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığı ve itirazın yukarıda belirtilen gerekçelerle reddine karar verilmesi gerektiği görüşüneyim.

Üye

Aysel PEKİNER